

Správa o výsledku kontroly hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom štátu pri zabezpečovaní vojenských operácií a mierových misií v zahraničí

V rokoch 2009 a 2010 sa Slovenská republika aktívne podieľala na 7 operáciách medzinárodného krízového manažmentu mimo územia štátu, a to na vojenských operáciách NATO KFOR v Kosove, veliteľstve HQ NATO v Sarajeve, NATO ISAF na území Afganistanu a EÚ ALTHEA na území Bosny a Hercegoviny, na mierovej misii OSN UNFICYP na Cypre a na pozorovateľských misiách OSN UNTSO na hraniciach Libanonu a Sýrie s Izraelom a EÚ EUMM na území Gruzínska.

V zmysle programového rozpočtovania boli výdavky na prvok „Operácie mimo územia štátu“ (OMÚŠ) v roku 2009 plánované v objeme 5,76 % a v roku 2010 v objeme 9,46 % z rozpočtu podprogramu „Velenie a zaručovanie obrany“. V roku 2010 bol plánovaný rozpočet na tento prvok o 12 632 054 EUR vyšší oproti roku 2009, čo bolo o 36,5 % viac.

Na rok 2009 boli na OMÚŠ bežné výdavky plánované v sume 34 623 357 EUR. Skutočné výdavky boli v sume 40 459 621,50 EUR, čo bolo o 5 836 264,50 EUR viac ako schválený rozpočet. Na rok 2010 boli bežné výdavky plánované v sume 47 255 411 EUR, skutočné výdavky boli v sume 45 019 405 EUR.

V roku 2008 bolo na zabezpečenie jednotiek Ozbrojených síl SR (OS SR) kontrolovaných OMÚŠ z rozpočtu Ministerstva obrany SR (MO SR) vynaložených 24 058 977 EUR. Porovnaním výdavkov bolo zistené, že v roku 2009 boli výdavky oproti roku 2008 vyššie o 16 400 644,50 EUR, čím došlo k nárastu o 68,17 % a v roku 2010 boli oproti roku 2009 vyššie o 4 559 783,50 EUR, čo bolo viac o 11,27 %. Oproti roku 2008 však došlo v roku 2010 k nárastu výdavkov o 20 960 428 EUR, t. j. o 87,12 %.

V roku 2010 oproti roku 2009 vzrástli najmä výdavky v kategórii 610-Mzdy, platy, služobné príjmy o sumu 1 796 070 EUR a tým aj výdavky v kategórii 620-Poistné a príspevky do poisťovní o sumu 356 763 EUR, t. j. v oboch prípadoch o 10,7 %. V kategórii 630-Tovary a služby došlo k nárastu o 2 279 509, t. j. o 22 %. K najvyššiemu nárastu výdavkov došlo na položkách 634-Dopravné, a to o 1 749 361 EUR a 636-Nájomné o 1 152 824 EUR. K zníženiu výdavkov došlo na položkách 633-Materiál, a to o 856 643 EUR a 637-Služby o 401 608 EUR. V percentuálnom vyjadrení došlo k najvyššiemu nárastu u položiek s nižším objemom použitých finančných prostriedkov, keď u položky 632-Energia, voda a komunikácie došlo k zvýšeniu o 106,3 % a u položky 635-Rutinná a štandardná údržba došlo k zvýšeniu o 70,7 %.

V roku 2009 vzrástli najviac výdavky na ISAF, a to oproti čerpaniu v roku 2008 v sume 8 139 162 EUR celkom o 67,25 % a oproti rozpočtu na rok 2009 o 80,6 %. Aj v roku 2010 došlo k najvyššiemu nárastu výdavkov na ISAF, a to oproti roku 2009 o 17,13 %, v oboch rokoch z dôvodu navýšenia počtu príslušníkov OS SR. V roku 2010 došlo k čerpaniu vyššiemu o 9,82 % aj u UNFICYP. K zníženiu výdavkov o 5,89 % došlo u KFOR z dôvodu ukončenia operácie k 16.11.2010.

U pozorovateľských misií došlo podľa predložených dokladov v roku 2008 k zníženiu ich počtu aj personálu, čím boli výdavky v sume 108 356 EUR, t. j. menej o 110,2 % oproti roku 2007. V roku 2009 bolo v 4 misiách celkom 9 plánovaných mandátov, skutočný počet bol 2 príslušníci v UNTSO a 1 príslušník v EUMM. Napriek tomu bol oproti sume čerpanej v roku 2008 naplánovaný na pozorovateľské misie v roku 2009 štyrikrát a v roku 2010 trikrát vyšší rozpočet. Skutočné čerpanie v oboch kontrolovaných rokoch na misie UNTSO a EUMM bolo len o niečo vyššie než v roku 2008.

V roku 2009 mal prvok OMÚŠ stanovený 1 cieľ, ktorý bol splnený. V roku 2010 mal tento prvok 3 ciele, z ktorých MO SR vyhodnotilo 2 ciele ako splnené a 1 cieľ ako čiastočne splnený z dôvodu, že jednotlivé ciele boli v súlade s platnou legislatívou SR priamo závislé na rozhodnutiach vlády SR a Národnej rady SR (ukončenie pôsobenia jednotiek v KFOR a v ALTHEA), pričom podľa kontrolovaného subjektu ciele prvku OMÚŠ boli dosiahnuté.

Vzhľadom na skutočnosť, že počty stanovené v jednotlivých cieľoch neboli ani v jednom prípade naplnené, nemožno plánované ciele považovať za splnené, aj keď bolo ich plnenie ovplyvnené vonkajšími okolnosťami. Stanovenie takých cieľov, ktorých plnenie subjekt nevie v plnej miere ovplyvniť, je v rozpore s čl. 2 písm. f) bod 7 metodického pokynu Ministerstva financií SR č. 5238/2004-42 na usmernenie programového rozpočtovania v znení dodatkov č. 1 a č. 2, podľa

ktorého cieľ musí byť reálny a jeho plnenie ovplyvniteľné organizačnými jednotkami, ktoré ho plnia alebo sa na jeho plnení podieľajú.

Kontrolou účtovných dokladov boli zistené prípady nedodržania platnej rozpočtovej klasifikácie a tým aj ustanovení § 4 ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách, keď kontrolovaný subjekt výdavky na opravu, údržbu a náhradné diely na motorové vozidlá, kontajnery ISO a alkoholtestery triedil na nesprávnych podpoložkách rozpočtovej klasifikácie. V niektorých prípadoch boli výdavky na ten istý druh majetku triedené na dvoch, resp. troch rôznych podpoložkách, napríklad vojenské motorové vozidlá.

Kontrolou dokladov týkajúcich sa verejného obstarávania boli zistené nedostatky v 10 prípadoch verejných súťaží. Z nich v 9 prípadoch pri obstarávaní leteniek a služieb súvisiacich s leteckou dopravou, doplnkov z pleteniny, termobielizne, služobnej a športovej obuvi, hodnostného označenia, ponožiek, osobnej a postelnej bielizne, spacích vakov a rukavíc kontrolovaný subjekt konal v rozpore s ustanovením § 44 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní, keď víťazom bezodkladne neodoslal písomné oznámenie o výsledku vyhodnotenia ponúk.

Ďalej boli zistené 2 prípady obstarávania leteniek a služieb súvisiacich s leteckou dopravou a doplnkov z pleteniny v rozpore s ustanovením § 33 ods. 8 zákona o verejnom obstarávaní, keď vylúčení uchádzači neboli bezodkladne písomne upovedomení o vylúčení z verejnej súťaže.

Pri obstarávaní doplnkov z pleteniny, hodnostného označenia, fliaš, antikoroového riadu, leteniek a služieb súvisiacich s leteckou dopravou kontrolovaný subjekt v rozpore s ustanoveniami § 36 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní víťaznému uchádzačovi a § 36 ods. 5 písm. a) tohto zákona vylúčenému uchádzačovi celkom v 5 prípadoch nevrátil zábezpeku v zákonom stanovenej lehote.

Zápisnica z otvárania ponúk pri obstarávaní leteniek a služieb súvisiacich s leteckou dopravou, služobnej a športovej obuvi, osobnej a postelnej bielizne v rozpore s ustanovením § 41 ods. 2, resp. § 41 ods. 3 platného zákona o verejnom obstarávaní v 3 prípadoch nebola odoslaná uchádzačom v zákonom stanovenej lehote.

U 2 verejných súťaží pri obstarávaní hodnostného označenia a rukavíc kontrolovaný subjekt v rozpore s ustanovením § 42 ods. 6 zákona o verejnom obstarávaní oneskorene zaslal uchádzačom oznámenie o vylúčení zo súťaže. V prípade verejnej súťaže pri obstarávaní doplnkov z pleteniny boli v hodnotiacich listoch v rozpore s ustanovením § 42 ods. 7 tohto zákona uvedené aj firmy, ktoré boli vylúčené z verejnej súťaže.

Kontrolovaný subjekt v prípade verejnej súťaže pri obstarávaní ponožiek nedodržal ustanovenie § 45 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní, keď uzatvoril rámcovú dohodu s úspešným uchádzačom po lehote viazanosti ponúk.

Nedostatky boli zistené aj v 3 prípadoch podprahových zákaziek. Pri obstarávaní liekov do liekových súprav a očkovacích látok v novembri 2010 nebolo dodržané ustanovenie § 101 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní, nakoľko kontrolovaný subjekt neodoslal Úradu pre verejné obstarávanie informáciu o uzatvorení zmluvy podľa § 23 ods. 1 tohto zákona. Pri obstarávaní tienidiel na ochranu zraku, liekov do liekových súprav a očkovacích látok nevyužil možnosť vybrať dodávateľa z viacerých ponúk, nakoľko po uverejnení výzvy na predkladanie ponúk na svojej internetovej stránke neposlal túto výzvu aj ďalším vybraným subjektom, aby sa súťaže zúčastnili aspoň traja záujemcovia.

Kontrolou správnosti a úplnosti evidencie a vedenia účtovníctva o majetku štátu, zaradovania majetku do užívania, jeho inventarizácie, vyradovania a likvidácie majetku používaného v jednotlivých OMÚŠ za roky 2009 a 2010 bolo zistené porušenie ustanovení zákona o účtovníctve vo viacerých prípadoch.

Pri mimoriadnej inventarizácii v ISAF bolo zistených 16 ks kontajnerov ISO spolu v sume 647 664,95 EUR ako prebytok, ktoré v rozpore s ustanoveniami § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 a § 30 ods. 2 zákona o účtovníctve neboli riadne a včas preúčtované pri presunoch medzi skladmi v Hlohovci a v Nemšovej a bez riadneho vedenia v evidencii súpisu dlhodobého hmotného majetku (DHM) boli vyvezené do ISAF. Do evidencie ISAF neboli zavedené ani 3 kusy PlayStation po ich nákupe v Afganistane.

V čase kontroly Najvyššieho kontrolného úradu SR (NKÚ SR) v marci 2011 nebol ešte doriešený schodok vo výške -14 062,27 EUR za škodu vzniknutú stratou nočného pozorovacieho prístroja SIMRAD, ktorý bol zistený pri mimoriadnej inventarizácii v ISAF so stavom k 26.11.2010.

Tým nebolo dodržané ustanovenie § 3 ods. 1 zákona o účtovníctve, lebo inventarizačný rozdiel nebol zúčtovaný v období, s ktorým časovo a vecne súvisel.

V 4 prípadoch bolo zistené nedodržanie ustanovenia § 7 ods. 1 zákona o účtovníctve aj postupov účtovania, nakoľko vyhotovené súpisy majetku v zásobovacích triedach materiálu k mimoriadnym inventarizáciám obsahovali nesprávne údaje na účtoch, a to v ALTHEA k 22.01.2009, v KFOR k 21.01.2009, v ISAF k 29.05.2009 a k 23.11.2009. Na inventúrnych súpisoch DHM na účte 022-Stroje, prístroje a zariadenia boli vedené aj vozidlá, ktoré sa podľa postupov účtovania vedú na účte 023-Dopravné prostriedky a na účte 023 boli vedené aj tlačiareň, fax a iný majetok, ktorý sa podľa postupov účtovania vedie na účte 022. Napríklad v máji 2009 boli v ISAF na účte 022 nesprávne vedené 3 vozidlá. Podľa inventúrneho súpisu z novembra 2009 bolo na správny účet 023 preúčtované len 1 vozidlo. Ostatné 2 boli naďalej v účtovníctve vedené na nesprávnom účte 022.

Z mimoriadnej inventarizácie v UNFICYP k 18.03.2009 boli kontrole NKÚ SR predložené kópie inventarizačných zápisov s prílohami a inventúrnych súpisov zásob a DHM, nakoľko originály týchto dokladov zostali mimo územia SR. Tým v rozpore s ustanoveniami § 30 ods. 2 a ods. 3 a § 35 ods. 1 a ods. 2 zákona o účtovníctve nebola zabezpečená ochrana účtovnej dokumentácie na území SR. Kontrolovaný subjekt nevedel predložiť ani originály dokladov z mimoriadnej inventarizácie v ISAF k 29.05.2009, čím neboli dodržané ustanovenia § 30 ods. 2 písm. i), ods. 3 písm. d) a § 35 ods. 1 a ods. 3 písm. b) zákona o účtovníctve. Predložené boli len vytlačené zostavy z programu Excel, čím tieto materiály neboli podpísané členmi inventarizačnej komisie ani hmotne zodpovednými osobami. V uvedenom prípade nebola zabezpečená ochrana účtovnej dokumentácie proti strate, odcudzeniu, zničeniu alebo poškodeniu uložením v príslušnom archíve.

Pri mimoriadnych inventarizáciách boli porovnaním účtovného stavu s fyzickou inventúrou v niektorých prípadoch zistené schodky, ktoré v skutočnosti schodkami neboli, čo bolo v rozpore s ustanovením § 30 ods. 3 písm. b) zákona o účtovníctve, napríklad:

- k 27.05.2010 bol v ISAF vykázaný schodok -269 766,98 EUR, pričom uvedená suma predstavovala hodnotu termovíznej kamery, ktorá sa v inventúrnom súpise ani nenachádzala;
- k 01.03.2010 bol v ISAF vykázaný schodok -18 292,80 EUR ako hodnota 2 súprav satelitných telefónov, ktoré sa v inventúrnom súpise nachádzali napriek tomu, že boli účtovným dokladom presunuté do skladu Nemšová za účelom ich opravy.

Majetok navrhnutý na vyradenie až do jeho likvidácie MO SR vedie v účtovníctve v programe SAP na sklade „R“ príslušnej OMÚŠ; nakoľko inventúrne súpisy materiálu skladov „R“ neboli súčasťou dokladov predložených kontrole NKÚ SR, nebolo možné zistiť, v ktorých prípadoch mimoriadnych inventarizácií bola vykonaná aj inventúra tohto majetku, resp. ak bola vykonaná, aký bol jej výsledok.

V ISAF bol zistený prípad, kedy od vyhotovenia návrhu na vyradenie neupotrebitelného majetku komisiou až po jeho likvidáciu uplynulo dlhšie obdobie. Komisia určená v rozkaze zo 07.07.2008 vyhotovila návrh na vyradenie a likvidáciu bez uvedenia dátumu. Rozhodnutie o neupotrebitelnosti majetku štátu a jeho likvidácii bolo vydané 16.03.2009 s úlohou zlikvidovať tento majetok do 30.06.2009.

V kontrolovanom období rokov 2009 a 2010 vykonala Sekcia kontroly - Inšpekcia ministra obrany (SEKO-IMO) dve následné finančné kontroly v zmysle zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite, vzťahujúce sa na OMÚŠ, obidve v jednotke UNFICYP.

Z dokladov predložených kontrole NKÚ SR bolo zistené, že ani v jednom z archivovaných registratúrnych záznamov z týchto kontrol neboli vložené opatrenia prijaté kontrolovanou jednotkou na odstránenie zistených nedostatkov. Preto nebolo možné zistiť, koľko opatrení bolo prijatých, aké termíny plnenia boli stanovené, kto bol zodpovedný za ich plnenie a ako boli úlohy splnené, nakoľko ani správy jednotky SLOVCON o plnení týchto opatrení neobsahovali vyhodnotenie jednotlivých opatrení.

V čase kontroly SEKO-IMO v máji 2010 neboli splnené 2 úlohy z kontroly vykonanej v roku 2009, ktoré uložil minister obrany SR vykonať do 30.04.2009, a to rozhodnúť o spôsobe naloženia s nepojazdnou vojenskou technikou a vyriešiť škodu na majetku štátu zaevidovanú pod č. 1/2008. Pritom v novembri 2009 boli tieto úlohy vyhodnotené ako splnené. Z dokladov bolo zistené, že nepojazdná vojenská technika bola zlikvidovaná až 06.09.2010 a škoda na majetku štátu č. 1/2008 bola doriešená až 07.10.2010. Z uvedeného vyplýva, že splnenie obidvoch úloh trvalo kontrolovanému subjektu viac ako 1 rok.

Kontrolná činnosť vo vzťahu k OMÚŠ bola vykonávaná aj odbornými útvarmi MO SR v rámci rotácií OS SR vo forme metodických pomoci (MePo). Výsledky z týchto kontrol boli uvedené v zápisoch z MePo. Z častí zápisov týkajúcich sa ekonomickej oblasti bolo zistené, že v niektorých prípadoch navzájom nekorešponovali záznamy uvedené v zápise z MePo s údajmi uvedenými v zápisnici z vykonaných mimoriadnych inventarizácií. Napríklad v zápise z MePo bolo uvedené, že v priebehu mimoriadnej inventarizácie bol zistený materiál, ktorý bol opotrebovaný používaním (bez uvedenia druhu materiálu a sumy, v akej bol takýto majetok zistený), avšak v prílohe zápisnice z tejto mimoriadnej inventarizácie materiálu bolo uvedené, že nebol zistený žiadny neupotrebitelný majetok. Tým nebolo ani jedným z takýchto dokladov preukázané, či sa v OMÚŠ neupotrebitelný majetok nachádzal, alebo nie, resp. ak áno, v akom množstve. Z uvedeného vyplýva, že kontrolná činnosť vykonávaná v rámci MePo týkajúca sa ekonomickej oblasti nesplnila vždy svoj účel.